

benytte det indtjente Overskud i Bedrifterne til at indløse den private Aktiekapital med. Saa tror jeg, der vil oprinde ganske andre og bedre Konkurrenceforhold for Virksomhederne, thi det er jo klart, at den store Aktionærstab, der findes i vore Virksomheder nu, ikke virker hen til, at der bliver billigere Administration. Vi har set i de sidste Aar, hvordan man hensynsløst har plyndret Kassen, saaledes at der har maattet optages dyre Laan til at drive Virksomheden videre med. Vi maa have en Udløsning af denne private Kapital i Stedet for at styrte Overskuddet i Gabet paa mere eller mindre forslugne Aktionærer. Hvis saadanne Tilstande virkelig oprandt, hvis man fik saadanne nye Former for vort Erhvervsliv, tror jeg ogsaa, at Arbejderne vilde vise den fornødne Omsorg for Bedrifternes Fremtid og hele Velfærd, og jeg tror, at de økonomiske Kampe netop derved vilde indskrænkes, thi da har hverken Arbejderne eller Samfundet Interesse i disse oprivende økonomiske Kampe. Men man kan ikke og bør ikke og maa ikke vente, at Arbejderne, som Forholdene er nu, skal tage det Hensyn til Virksomhederne, som man kræver fra anden Side. Der maa kræves noget for noget, man kan ikke i det ene Forhold stille en Mand retsløs og i det andet Forhold gøre ham ansvarlig. En saadan Udløsning af Kapitalen og forsvarlig Anvendelse af Overskuddet vil efter min Mening give mere Plan i Produktionen, give en billigere Produktion, til Gavn ikke blot for de enkelte, som nu tilfældigvis er beskæftiget i den paagældende Virksomhed, men for alle. Og Konkurrencen med Udlandet kunde vel ikke blive vanskeligere, hvis Virksomhederne kunde konsolideres i den Retning, som dette Forslag faktisk giver Lejlighed til.

Det er af overordentlig stor Betydning, at der gives Adgang for flere Mennesker til Beskæftigelse i Industri og Haandværk her i Landet. Hvis man ser paa Tallene for Befolkningsforøgelsen og ser paa, hvor denne Forøgelse gennem de sidste Aaringer er gaaet hen, vil man se, at Landbruget — og saa kan man tale saa længe, man vil — ikke er i Stand til at optage Tilvæksten. Fra 1801 til 1840 steg Danmarks Befolkningstal fra 929 000 til 1 289 000, til 1880 steg den til 1 969 000 og til 1921 til 3 267 000. Det vil

altsaa sige, at i disse 40-aarige Perioder har Stigningen været fra 1801 til 1840 360 000, fra 1840 til 1880 680 000 og fra 1880 til 1921 1 298 000. Man ser, at Befolkningstilvæksten for hver 40-Aars-Periode er fordoblet. Hvis vi tænker os en Udvikling i de næste 40 Aar i samme Forhold som tidligere, altsaa en Fordobling af Tilvæksten, saaledes som den fandt Sted fra 1880 til 1921, vil det betyde, at vi om 36 Aar har en Befolkning paa 6 Millioner Mennesker.

Hvem har nu optaget denne mægtige Forøgelse af Befolkningstallet? Ja, hvis vi gaar tilbage, ikke til 1801, men blot til 1860, ser vi, at den Gang udgjorde den egentlige Landbefolkning omkring ved 77 pCt. af Danmarks Befolkning, men i 1921 er denne Procent dalet til 44. Man ser altsaa en klar og tydelig Forskydning fra Land til By. Her er ikke Tale om Forholdene under Krigen, her er ikke Tale om midlertidige, forbigaaende Omstændigheder, den samlede Opgørelse viser helt igennem en konsekvent Stigning i Byerne, medens den egentlige Landbefolkning procentvis gaar tilbage. Hvis vi tager de sidste Aaringer, hvor Stigningen bliver stærkere og stærkere, hvor Strømmen mod Byen bliver mere og mere rivende, Tiaaret fra 1911 til 1921, viser det en Fremgang i de egentlige Landkommuner paa kun 569 Mennesker. Og tager vi Tiden fra 1916 til 1921, er der endog en reel Tilbagegang paa 886 Mennesker, heri altsaa ikke medregnet København, Provinsbyerne og deres Forstæder og heller ikke Stationsbyer med bymæssig Bebyggelse. Hvor er da den øvrige Fremgang i Befolkningstilvæksten, som i de sidste Aaringer er meget stor, gaaet hen? Den er gaaet til Byerne. København, Provinsbyerne med deres Forstæder og Stationsbyer med bymæssig Bebyggelse havde i 1911 1 402 930 Indbyggere og i 1921 1 816 683, altsaa en Fremgang af 413 753, eller en aarlig Tilvækst paa 41 335, medens den aarlige Tilvækst i de egentlige Landkommuner kun var 56 Mennesker om Aaret. Ser man paa disse Forhold, maa man, forekommer det mig, alvorlig overveje det Problem, om man ikke ad nye Baner kan komme frem til et bedre Forhold.

Jeg regner selvfølgelig med det radikale Venstres Tilslutning helt og fuldt, fordi det baade ved sine Repræsentanter rundt om i